

Motion till riksdagen

1986/87:Bo242

Agne Hansson m. fl. (c)

Insatser för bättre utnyttjande av föreningsägda allmänna samlingslokaler

Samhällets resurser måste utnyttjas på bästa sätt. Ökade insatser från statsmakterna är nödvändiga för att underlätta för samlingslokalorganisationerna i deras arbete med att nå större samutnyttjande av samlingslokaler i glesbygd.

Samlingslokalernas betydelse

När folkrörelserna började växa fram på allvar i vårt land, var kampen för förenings-, mötes- och yttrandefrihet grundläggande motiv för organisationerna att bygga egna samlingslokaler.

I dag finns det ca 2 200 allmänna samlingslokaler anslutna till någon av de tre riksorganisationerna för allmänna samlingslokaler: Bygdegårdarnas riksförbund, Folkets husföreningarnas riksorganisation samt Riksföreningen Våra gårdar. Genom sina resp. riksorganisationer kan de lokala samlingslokalföreningarna få stöd och hjälp när det gäller drift, verksamhet och utveckling av verksamheten.

Dagens Folkrörelsesverige har ett stort behov av dessa samlingslokaler. I dessa träffas dagligen tiotusentals människor för att delta i gemensamma aktiviteter. Vare sig det handlar om studiecirklar, föreningsmöten, dans, bio eller annat, är samlingslokalen ofta förutsättningen för att arrangementet skall vara möjligt att genomföra. Vanligtvis används alla dessa samlingslokaler till övervägande del under kvällstid och på helger. Dessa lokaler är alltså en stor resurs och borde gå att utnyttja betydligt mer, t. ex. dagtid.

Statligt stöd

Statligt ekonomiskt stöd kan lämnas för investeringar i allmänna samlingslokaler. Bidrag och lån kan beviljas för allmän samlingslokal som inte omfattas av låneunderlag eller pantvärde enligt bostadsfinansieringsförordningen (1974:946).

Ekonomiskt stöd kan bl. a. lämnas i form av

- anordningsbidrag och lån för anordnande av samlingslokal genom nybyggnad, ombyggnad eller köp,
- inventariebidrag för anskaffande av lösa inventarier,
- eftergift av statslån för bevarande av befintlig samlingslokal,
- bidrag för att anpassa lokaler för handikappades behov.

För närvarande är väntetiden för stöd för bidrag till upprustning av be-
fintlig byggnad cirka fyra år. Väntetiden innan projekt kommer i fråga för
stöd till nybyggnation och större tillbyggnader är cirka sju år.

Ärenden om bidrag enligt kungörelsen om statligt stöd till allmänna sam-
lingslokaler (1973:400) handläggs inom bostadsstyrelsen av en samlingslo-
kaldelegation.

Om särskilda sysselsättningskäl så motiverar, finns också möjlighet att
få stöd till investeringar i allmänna samlingslokaler genom arbetsmark-
nadsverket.

Dessutom finns det möjligheter att via glesbygdstödet få bidrag till sam-
hällelig service. Fördelningen sker av länsstyrelserna själva och de avgör
själva vilken andel av det totala glesbygdstödet som skall användas till stöd
till samhällelig service. Stödet förutsätter dock att primärkommun eller
landstingskommun står som huvudman för projektet.

Via glesbygdstödet är det också möjligt att få stöd till IKS, intensifierade
kommunala sysselsättningsinsatser. Högsta belopp för enskilt projekt är
39 000 kr. och kan endast höjas om det rör sig om projekt av uppenbart
samhälleligt intresse.

Samutnyttjandets fördelar

Intresset för utveckling av glesbygden har ökat de senaste åren. Många
lokala projekt pågår i syfte att förbättra utkomstmöjligheterna och service i
glesbygder. En ökad insikt om nödvändigheten att hela Sverige behövs
växer successivt fram. Kommuner, folkrörelser och många enskilda med-
borgare deltar i såväl konkreta projekt som diskussioner om nya projekt.
Samlingslokalorganisationerna genomför själva en utredning rörande sam-
nyttjande av allmänna samlingslokaler i glesbygd. Syftet med denna är att
belysa inom vilka olika samhällsområden som ett samnyttjande kan vara
aktuellt, vilka hinder som kan finnas samt lägga förslag om hur samnyttjan-
de kan underlättas i framtiden.

Genom att samnyttja lokalerna, det vill säga att de förutom att användas
för sedvanlig mötesverksamhet, under dagtid också nyttjas t. ex. som matsal
för skolbarn eller pensionärer, förskola, dagcentral, fritidshem, kommun-
delsbibliotek eller mottagning för distriktssköterskan, kan samlingslokaler-
na få en ännu större betydelse än de har i dag.

De viktigaste fördelarna med samnyttjande är:

1. Det blir möjligt för kommunerna att tillhandahålla service till gles-
bygdssborna, utan att de för den skull måste ta på sig ansvaret att bygga,
driva och underhålla dyra fastigheter. Detta är speciellt viktigt med tanke
på de ständigt ökande fastighetskostnader som kommunerna kommer att
drabbas av under de närmaste tio åren. På så sätt kan människorna i gles-
bygdssamhället få tillgång till sådan service som man annars aldrig kan ta
del av, eller som man tvingas åka många mil för att kunna utnyttja.

2. Möjligheterna till lokal mobilisering ökar kraftigt i och med att ansva-
ret för samlingslokalerna ligger lokalt och att de för det mesta kan betraktas
som ett partipolitiskt neutralt forum att samlas kring när det gäller att ut-
veckla bygden.

3. Samlingslokalerna ges bättre ekonomiska möjligheter att finnas i sin bygd, och den allmänna lokalstandarden kan förbättras.

Även statsmakten har visat intresse för dessa frågor och den folkrörelseutredning som är tillsatt av civilministern syftar till att föreslå åtgärder för att undanröja hinder för att folkrörelser, föreningar och kooperativ skall kunna ta ett ökat ansvar för vissa verksamheter som i dag helt eller till större delen bedrivs i offentlig, framför allt kommunal, regi.

Hinder

Det finns i dag två väsentliga hinder som hämmar utvecklingen av samnyttjande av allmänna samlingslokaler i glesbygd.

Det ena hindret är de orimligt långa väntetiderna för stöd via bostadsstyrelsen. Det är inte möjligt att upprätthålla entusiasmen för projekt som tar mellan fyra och sju år att förverkliga.

Det andra hindret är att samlingslokalorganisationen själv inte kan stå som huvudman för projekt som skall finansieras via stöd till samhällelig service.

Reglerna för glesbygdstödet till samhällelig service bör därför ändras så att bidrag även kan lämnas till en allmän, föreningsägd samlingslokal. där huvudman för projektet utgörs av föreningen.

Hemställan

Med hänvisning till det ovan anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om administrationen av stödet till allmänna samlingslokaler,

[att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av insatser för att underlätta för samlingslokalorganisationerna i deras fortsatta arbete med att nå större samutnyttjande av samlingslokaler i glesbygd.]

Stockholm den 27 januari 1987

Agne Hansson (c)

Ingvar Karlsson (c)
i Bengtsfors

Elving Andersson (c)